
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЧИТАННЮ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИХ ТЕКСТІВ В НЕМОВНОМУ ВНЗ

УДК 811.111

Шевченко Д.О. (Shevchenko D.O.)

Національний університет кораблебудування ім. адмірала С.О. Макарова

Розглянуті цілі роботи з науково-популярними текстами під час навчання іноземній мові у немовних ВНЗ. Надані рекомендації щодо розробки спеціальних вправ і роботи з лексикою та граматичними явищами.

Ключові слова: науково-популярні статті; заголовок; лексичні і граматичні явища.

The objectives of work with popular scientific texts at the lesson of foreign language at non-linguistic universities are studied. The recommendations concerning use of special exercises and work with lexics and grammar phenomena are given.

Key words: popular scientific articles; headline; lexical and grammar phenomena.

Під час навчання іноземній мові в немовному ВНЗ звичайно використовуються науково-популярні статті згідно з конкретними інтересами і потребами студентів. В навчальному процесі робота з таким матеріалом має такі цілі:

- ознайомлення з публікаціями за визначеною науковою темою;
- ознайомлення з лексичними одиницями за фахом;
- з'ясування нових тенденцій у закордонних іноземних дослідженнях у цій галузі;
- ознайомлення з граматичними структурами, притаманними науково-популярним текстам;
- пошук та підбір матеріалу для наукової та практичної діяльності.

Принцип особистісного спілкування, що впливає з основної мети навчання, передбачає, те, що головною формою навчальної діяльності є не слухання, говоріння або читання, а живе й активне спілкування викладача з

учнями й учнями між собою. Інтенсивне навчання, спрямоване на активізацію такої діяльності, повинне здійснюватися на рівні максимального залучення їх у навчальний процес. Внутрішньою умовою читання науково-популярної літератури іноземною мовою є комунікативно-пізнавальна потреба.

Науково-популярні статті є розгорнутим визначенням наукових явищ та мають свій формально-логічний стиль з властивими йому закономірностями. З перших занять важливо привчати студентів до аналізу характерних для науково-популярних текстів мовних явищ. Впроваджуючи граматику і лексику, необхідно звернути увагу учнів на різні значення слів та словосполучень характерних для мови науково-популярної літератури.

Рекомендується впроваджувати нові граматичні явища, використовуючи простий матеріал спеціальної лексики. Оскільки в граматиці такого роду літератури присутнє точне пояснення й опис наукових фактів, то найчастіше тут зустрічаються пасивні, неозначено-особові й безособові конструкції, а також складносурядні й складнопідрядні речення. Тому саме цим граматичним аспектам необхідно приділяти найбільшу увагу при вивченні граматики.

Для того, щоб правильно розуміти наукову думку, необхідно точно знати переклад окремих слів та їх сполучень. Впроваджуючи нову спеціальну лексику, слід концентрувати увагу на багатозначних словах. При навчанні перекладу науково-популярних статей слід зазначити, що переклад такого виду літератури потребує як лінгвістичних, так і спеціальних наукових знань (тобто володіння вузькою спеціальною термінологією).

Велике значення при читанні науково-популярних текстів має робота з лексикою. Для того, щоб досягти правильного розуміння значення слова, потрібна додаткова робота з ним для оволодіння наступними вміннями:

- вміння працювати зі словом, яке має кілька значень. Необхідно навчити студента працювати з цілим словниковим стовпчиком, використовуючи контекст, вміти обрати необхідне;
- вміння розбиратися у відтінках слів-синонімів та їх вживання в мові;
- вміння розгадати значення слова знаючи його антонім;
- вміння там, де немає точного перекладу слова, описати його значення;

- вміння зрозуміти слово по словотворчим елементам.

Велике значення має робота з лексичними вправами після тексту. Розширення словникового запасу відбувається безперервно при частому виконанні вправ, які забезпечують повторення нової лексики. При засвоєнні нової лексики важливо бачити та чути слово, тобто слово читається вголос та проговорюється про себе при аудіюванні.

Особлива увага приділяється термінологічним словам. Необхідно також пам'ятати про слова, які схожі з українськими при перекладі інтернаціональної лексики – про так званих помилкових друзях перекладача. Наприклад, *activities* – діяльність, а не активність; *actual* – фактичний; *technological progress* – технічний, а не технологічний прогрес; *accurate* – точний.

При читанні науково-популярних статей важливо працювати із заголовком, який може бути ключем до розуміння тексту. Наприклад можуть бути запропоновані наступні завдання:

- згадайтесь про що йдеться в тексті із заголовку;
- знайдіть знайомі слова та вирази у заголовку;
- виберіть з тексту речення, що розшифровують заголовок.

У групах рекомендується опрацьовувати кожне речення тексту. Необхідно знайти лексичні й граматичні явища, які обумовлюють труднощі перекладу даного речення, а потім зробити переклад всього речення. При перекладі науково-популярних статей студенти вчаться аналізувати граматичну, значеннєву та стилістичну будову тексту.

Специфічні характеристики стилю науково-популярної літератури:

- вживання великої кількості спеціальних термінів, які відбираються для точної передачі думки;
- використання граматичних норм, встановлених в письмовій мові;
- відсутність емоційного забарвлення;
- формальний, конкретний та точний виклад матеріалу;
- присутність колективного стилю у викладі матеріалу.

Переклад науково-популярних текстів поглиблює знання рідної української мови, іноземної мови, розширює загальну ерудицію та підвищує культурний рівень студентів.

Література:

1. V. French Allen Techniques in Teaching Vocabulary, New York OUP, 1983.
2. Learn to Read Science. – М.: Наука, 1980.
3. Абалкина П.И. Совершенствование методики преподавания английского языка. – М.: Влада, 2002. – 345 с.
4. Панов Е.М. Основы методики обучения иностранным языкам. – М.: Просвещение, 1997. – 324 с.